

▲ **DIGITĀLAJĀ LAIKMETĀ** privātpersonu dati ir kļuvuši vērtīgāki par zeltu un ļāvuši tādiem uzņēmumiem kā Google un Facebook iegūt teju pasakainas bagātības, ipaši nesatraucoties par lietotāju privātumu. Eiropas Savienības jaunā regula lūkos to mainīt.

FOTO - SCANPIX

Vairāk tiesību prasīt, pienākums ziņot

Pretēji sabiedrībā paustajām bažām Vispārīgā datu aizsardzības regula privātpersonām jaunus pienākumus neuzliek, taču dod plašākas iespējas parūpēties par savu privātumu **5. lpp.**

Regula pasauli neapgriezīs

Datu regulas stāšanās spēkā **privātpersonām papildu pienākumus neuzliek**

Raivis Vilūns

ŠODIEN stājas spēkā Vispārīgā datu aizsardzības regula (GDPR), un, lai gan daudziem ar to saistītās pārmaiņas joprojām ir neskaidras un jau pat izplatījušies mīti par tās «repressīvo dabu», eksperti atgādina, ka privātpersonu iekdienas dzīvē regula daudz izmaiņu neievieš. Galvenokārt tā sniedz plašākas iespējas parūpēties par savu privātumu un uzzināt, kādi dati par cilvēku tiek ievākti. «Nevarētu teikt, ka notiek kaut kas jauns – personas dati vienmēr bijuši jāaizsargā, šobrīd personas datu aizsardzībai pievērsta uzmanība,» skaidro zvērināts advokāts un *Sorainen* partneris Agris Repšs.

Datus vākt nav aizliegts

Privātpersonām šobrīd nerodas papildu pienākumi – regula paredz stingrākas prasības uzņēmumiem personu datu vāksanai, apstrādei un tās nodošanai trešajām personām. Tomēr A. Repšs uzsvēr – datus vākt, apstrādāt un izmantot nav aizliegts. Galvenais, lai datu izmantošanai ir atbilstošs mērķis un informācija tiek ievākta, par to informējot. Kā *Dienai* jau iepriekš intervijā norādīja Datu valsts inspekcijas (DVI) pārstāvis Lauris Linabergs, «galvenais, jāatceras datu aizsardzības zelta principi – mērķis, ko plānot sasniegts, kāds ir mazākais datu apjoms, kas nepieciešams, lai mērķi sasniegts, un tiesiskais pamats datu vāksanai.»

Līdz šim bieži dažādi pakalpojumu sniedzēji par klientiem ievāca pārāk daudz datu, kas patiesībā nebija nedz vajadzīgi, nedz līctderīgi. Minimālus datu ieguvies prasību izmaiņas var novērot katrai īlēvekalu klienti, kurš atjaunos klienta lojalitātes kartes darbību, piemēram, nedz *Rimi*, nedz *Maxima* veikali vairs neprasa uzvārdus, ieviesta vēl vīkne citu uzlabojumu.

Par spīti izskanējušajam bažām, nav pamata uzskaitīt, ka turpmāk vairs nevarēs, piemēram, veikt video novērošanu pie savas mājas, jo sa-

▲ **LĪDZ ŠIM** uzņēmumiem ierasta prakse bija no klientiem savākt krietnu daudzumu personas datu, kas lielākajā daļā gadījumu nedz bija vajadzīgi, nedz tika izmantoti. Regula nosaka, ka ievākt var tikai tik daudz, lai varētu sasniegt konkrētu mērķi.
Attēla - Latvijas tieslietu ministrs Dzintars Rasnačs (no labās) un Igaunijas tieslietu ministrs Urmas Reinsalu.

FOTO - LETA

Katram ir tiesības prasīt, kāda informācija par viņu tiek glabāta un kam tiek nodota tālāk

va īpašuma drošība ir legķūns mērķis. Turklat jāuzsvēr – ja uzsīmētais materiāls ir privātai lietošanai, regula to neskar nemaz, jo, kā atgādināja DVI eksperts, «GDPR neattiecas uz datu apstrādi, ko privātpersona veic atbilstoši savam privātajam mērķim». Tāpat arī publiskus, sa biedriskus pasākumus vēl aizvien var iemūžināt, ja vien to dažīnieti ir par to skaidri brīdināti.

Plaši izskanējuši jautājumi

par to, vai, piemēram, pašvaldība drīkst publicēt apsveikumus vietējā laikrakstā, tādējādi izpaužot konkrētā iedzīvotāja vārdu, uzvārdu un vecumu. A. Repšs, to komentējot, atzīst – gadījumos, kad grūti saskaņīt legitimu iemeslu, kāpēc tas jādara, labāk pirms šādas informācijas publicēšanas pašvaldībai to tomēr saskanot ar apsveicamo.

Tiesības un pienākumi

Regula privātpersonām dod vairākus papildu ieguvumus. «Ir gadījumi, kad attiecībā uz personu lēmumu pieņem robots, piemēram, apdrošinā-

šana – tur ir algoritms, kas pēc parametriem iedod cenu, bet, saskaņā ar regulu, ir tiesības pieprasīt, lai to darītu cilvēks,» vēl vienu būtisku regulas aspektu ieziņē A. Repšs, piebilstot, ka automātizētā pakalpojumu var, bet tādā gadījumā klienti drīkst pieprasīt pārskatišanu.

GDPR nosaka – katram ir tiesības prasīt, kāda informācija par viņu tiek glabāta un kam tiek nodota tālāk. A. Repšs uzsvēr, ka tā ir iespēja sakārtot savu «datu saimniecību», jo, vīnāprāt, šobrīd ne visi uzņēmēji zina, kādi dati ir viņu rīcībā un kur tie tiek glabāti. Tagad viņiem būs jā-